

INFORMACIÓ A DUES BANDES

A Bèlgica, conviuen realitats mediàtiques diferents
per a les comunitats neerlandesa i francesa

TEXT CARMÉ ESCALES

Periodistes de l'RTV, l'emissora pública de ràdio i televisió de Flandes, que consumeix la població neerlandesa de Bèlgica.

Llengua i cultura marquen i defineixen els espais mediàtics a Bèlgica. Una cosa és Flandes, al nord i on parlen neerlandès, i l'altra Valònia, al sud, on parlen francès. Les audiències de televisions i ràdios i les preferències dels lectors de premsa escrita queden determinades, doncs, per un país construït a partir de dues comunitats que, en realitat, –com reflecteix el consum dels respectius mitjans de comunicació– viuen d'esquena l'una de l'altra.

És difícil trobar una definició global de Bèlgica més enllà del mateix nom. Perquè la globalitat com a país la desdibuixen tres realitats liderades i personalitzades per tres llengües i cultures: el francès, el neerlandès i l'alemany. En conseqüència, el panorama mediàtic al servei d'aquesta diversitat és particularment curiós. Es podria dir que els mitjans enfoquen els fets de la regió lingüística on són, a l'hora que fan de finestres obertes al que passa en els tres països referents per a aquestes tres marcades comunitats belgues: França, Holanda i Alemanya.

La minoria alemanya –la tercera llengua oficial de Bèlgica– té *GrenzEcho*, com a diari de referència, però a part d'això, en realitat, a nivell de realitats mediàtiques, dominen les dues grans que marquen el dia a dia informatiu del país: Flandes, al nord i on parlen neerlandès, i Valònia, al sud, on tenen com a llengua el francès.

Aquesta divisió, tanmateix, no és tan senzilla. Tal com precisa Philippe De Boeck, director adjunt de la secció Món del diari *Le Soir*, “Bèlgica no és Flandes d’una part i Valònia d’una altra, perquè hi ha també Brussel·les al mig amb més d’un milió d’habitants, un 85% dels quals són francòfons. A més a més de la minoria

de parla alemanya, a Valònia, que són uns 85.000 habitants”.

Le Soir té 600.000 lectors (300.000 visitants únics al dia al web), amb una tirada al voltant dels 75.000 exemplars distribuïts entre Brussel·les, Valònia i Flandes. “És un diari de referència a Brussel·les i a Valònia, un diari independent, generalista de qualitat i progressista, podem dir de tradició liberal. Al costat flamenc, *Le Soir* és considerat una referència francòfona,

"ENS ADRECEM A DOS PÚBLICS DIFERENTS, TOT I TENIR PUNTS SEMBLANTS"

Philippe De Boeck, *Le Soir*

si bé només tenim xifres de lectors per al conjunt de Bèlgica”, explica De Boeck.

PÚBLICS DIFERENTS

Sobre les diferències entre la premsa francòfona i la flamenca, segons ell, “està clar que n’hi ha, i grans, ja que ens adrecem a dos públics diferents, tot i tenir punts semblants. Vivim en el mateix país, però amb llengües i cultures diferents”, diu Philippe De Boeck. “Tenim un estat federat complicat”, afegeix Arnout Gyssels, editor del

diari flamenc *Het Nieuwsblad* (un milió de lectors i 242.153 vendes al dia, la majoria per subscripció). “Els governs regionals a Flandes, Valònia i Brussel·les tenen moltes i importants competències en temes com l’educació o la mobilitat. I això vol dir que les decisions a Flandes són sovint diferents de les de Valònia, i la premsa segueix el seu pas”, diu Gyssels. “La gent, bàsicament, només llegeix notícies en la seva llengua nativa. Els mateixos partits polítics estan també dividits al llarg de les línies lingüístiques”, afegeix.

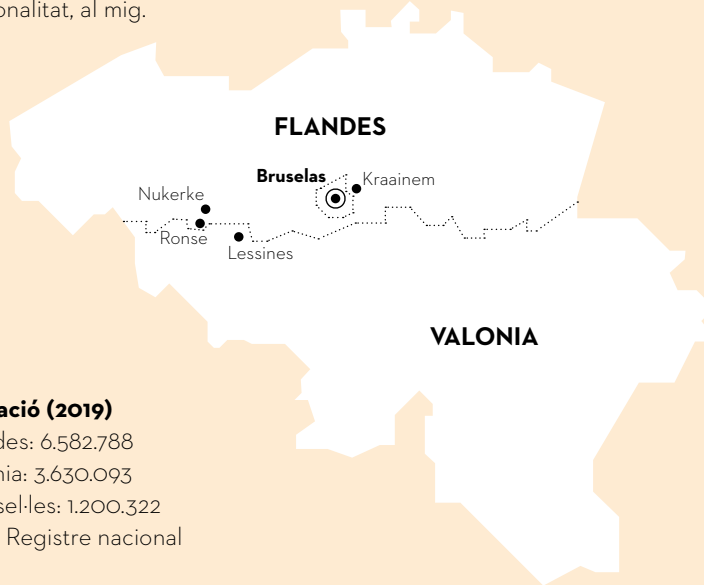
I, parlant de llengua, cal dir que la televisió pública flamenca, VRT, subtitula en

neerlandès un 98% dels programes en llengua neerlandesa, així com tots els programes o continguts en qualsevol altra llengua, “inclosos els que són en francès, perquè a Flandes no tothom entén fàcilment el francès”, apunta el responsable de comunicació de la VRT, Bob Vermeir.

Una altra dada significativa l’aporta Rik Van Cauwelaert, columnista del diari flamenc *De Tijd*, i al *Financial Times*. “Quan veus la llista dels llibres més venuts, no hi ha diferència entre els de França i els de

JUNTS PERÒ DISTANCIATS

Des de la Segona Guerra Mundial, les distàncies entre Flandes i Valònia han estat evidents, però amb les diferents reformes de l'Estat a partir de 1970 encara més. Bèlgica va passar de ser un estat unitari a un estat federal amb tres regions i tres comunitats on el pes de les entitats federades esdevé cada cop més important en detriment de l'estat central. I amb Brussel·les, amb la seva pròpia personalitat, al mig.

la Bèlgica francòfona. Els autors flamencs són pràcticament desconeguts a Valònia, i viceversa. I l'interès dels cinèfils flamencs per les pel·lícules franceses és gairebé inexistent”, diu.

DIVISIÓ POLÍTICA

A part de llengua i cultura, l'altra gran diferència entre Flandes i Valònia és la política. Flandes és més de dretes i conservadora i compta també amb un fort corrent independentista, de la mà de l'NVA (New Flemish Alliance), mentre que Valònia és molt més d'esquerres i els socialistes en són la primera força política des del 1946. I a les darreres eleccions, celebrades el passat 26 de maig, els ecologistes varen convertir-se en el tercer partit més votat. I el partit comunista va situar-se en la quarta posició. A Valònia no hi ha corrent independentista.

Marc Sirlereau —periodista de la RTBF, l'organització pública de serveis públics de ràdio i televisió a la Comunitat francòfona de Bèlgica, a Valònia i Brussel·les— recalca que com a televisions públiques, tant la RTBF com la VRT (emissora nacional de serveis públics de ràdio i televisió a Flandes), són bastant semblants en la manera d'abordar la informació. La gran diferència —puntualitza— és que a la VRT es dona la paraula als Vlaams Belang, el partit

"LA GENT, BÀSICAMENT, NOMÉS LLEGEIX NOTÍCIES EN LA SEVA LLENGUA NATIVA"

Arnout Gyssels, *Het Nieuwsblad*

d'extrema dreta, mentre que la RTBF, en nom dels principis democràtics i en nom del principi de respecte de la llibertat, no interroga mai en directe l'extrema dreta”.

La regió valona no ha tingut mai un partit fort d'extrema dreta com té Flandes, i cap representant de l'extrema dreta té cadira al consell d'administració de la RTBF. “Però fora d'això —prosegueix Sirlereau—, la manera de treballar de les dues televisions públiques guarda molts punts en comú pel que fa a la deontologia i la manera de cobrir la política, i col·laborem molt entre nosaltres”.

La responsable de comunicació de la RTBF, Axelle Pollet, s'explica sobre aquesta col·laboració: “Cada mitjà de servei públic depèn de la seva comunitat lingüística”. No obstant, Pollet comenta que les dues televisions públiques col·laboren en la cobertura de grans esdeveniments com la Copa del Món, els Jocs Olímpics, la festa nacional (21 de juliol) o el discurs del Rei per Nadal. El CEO de la VRT i l'administrador general de la RTBF es troben cada mes per intercanviar idees.

CADENES VARIADES

La Bèlgica francòfona compta amb sis cadenes oficials en llengua francesa: La Une, la Deux i la Trois, de la RTBF, i RTL-TVI, Pug RTL i Cub RT de RTL Télévision (privada). “A aquestes s'hi han d'afegir deu cadenes locals francòfones, i les cadenes franceses que són molt vistes a Valònia. També hi ha la cadena de pagament Be TV, equivalent a Canal+, i TV5 Monde, que reprèn, en part, la programació belga francòfona.

Pel que fa a la regió neerlandesa, hi ha un total de vuit cadenes a Bèlgica (Een, VTM, Q2, Vier, Ketnet, Canvas, Vitaya i VIJf). Algunes d'aquestes, com Ketnet

que és de programació infantil, són cadenes temàtiques. En total, fins a 125 cadenes de les quals la revista *Ciné-Télé-Revue* en publica la

programació de 78. Aquesta publicació, que ven 200.000 exemplars a la setmana (amb milió i mig de lectors) ja acumula 75 anys d'història.

Una llar belga on es consumeixen cadenes en francès. La diferència d'hàbits, a nivell mediàtic, són molt importants entre ciutadans flamencs i valons.

La redactora en cap, Johanna Pires, explica que “a Flandes es produeixen, proporcionalment, més emissions, perquè les cadenes tenen més recursos”. També des de la perspectiva televisiva, ofereix exemples per situar-nos en les diferències. “Alguns programes com *The Voice* són difosos als

HABITUALMENT, ALLÒ QUE PASSA A L'ALTRA BANDA DE PAÍS NO APAREIX ALS MITJANS DE COMUNICACIÓ DE L'ALTRA

dos costats de la frontera lingüística, tot i així, són dues produccions diferents i és l'excepció. A Valònia, les cadenes difonen molts programes importats de França,

com ara *Top Chef* o *Tout le monde veut prendre sa place*. Potser representen un 45% dels continguts difosos”, apunta.

“En canvi, —prosegueix Pires— a les cadenes flamencques produeixen en gran part, a través de productores, els seus programes.

I és un fenomen que s'explica també culturalment: els valons prefereixen mirar la televisió francesa, mentre que els flamencs prefereixen consumir televisió local”. Aquesta periodista encara apunta un altre detall diferenciador entre les dues comunitats. “Flandes és molt més permissiva en

matèria de publicitat, i això li ofereix més oportunitats”, assegura.

EL PROCÉS COM EXEMPLE

Segons Arnout Gyssels, més enllà dels grans esdeveniments o la política, els temes que tracten els mitjans al nord i al sud “rarament són els mateixos, perquè llengua i cultura fan que no tinguem les mateixes expectatives i, sobretot, el mateix públic. La majoria de vegades, allò que passa a l'altra banda de país no apareix realment als diaris. Només si passa alguna cosa terrible, com un assassí en sèrie o un fet extremament important, com un nou govern”. “No crec, però —apunta— que els periodistes trebalem de manera diferent

L'oferta de premsa escrita en totes les seves variants és una mostra més del consum diferenciat entre les dues comunitats nacionals i lingüístiques.

en una i altra banda”. Al sud els diaris tendeixen a ser una mica més tabloides, amb fotos grans i menys text, encara que la política, els crims o la informació internacional són coberts de la mateixa manera per tots, amb l'excepció del “cordó mediàtic” establert als extremistes de dretes a Valònia.

Per a Johnny Van Sevenant, periodista de Política a la ràdio de la VRT, la cultura,

ELS VALONS ACOSTUMEN A CONSUMIR LA TELEVISIÓ FRANCESA MENTRE QUE ALS FLAMENCOS MIREN LA TELEVISIÓ LOCAL

més llatina al sud de Bèlgica, marca la diferència amb el nord. “Al sud els temes

de política necessiten moltes més paraules i temps per explicar les coses, poden dedicar mitja hora o una hora de programa a un tema que nosaltres al nord resollem amb una entrevista de set o vuit minuts”.

Un exemple d'aquesta diferent manera de tractar els temes s'exemplifica amb l'arribada de Carles Puigdemont a Bèlgica, que va ser explicada a les dues bandes de país. “Tots els mitjans en varen parlar

molt”, admet Marc Sirlereau. “Fins i tot va ser convidat a una emissió política de la RTBF”, puntualitza. “Però més enllà d'això, el procés català

no ha estat gairebé seguit a la Bèlgica francòfona”, reconeix.

Johnny Van Sevenant parla de “solidaritat” per referir-se al major seguiment de procés català, en canvi, per part dels mitjans de comunicació flamencs. “Salvant la gran diferència entre el cas de Catalunya i el flamenc, pel que fa a les dimensions i el volum de població entre Catalunya i Espanya vers la regió flamenca i la resta de Bèlgica, és evident l'interès pel dia a dia del procés català”, afegeix. Segons Rik Van Cauwelaert, “hi ha òbviament molt més interès en la regió flamenca i els seus mitjans sobre el que està passant a Catalunya i se sent molta més simpatia i suport pels presos polítics”. Ç

ANIMA'T I PARTICIPA-HI!
EXPLICA LES TEVES EXPERIÈNCIES
AL PIRINEU I LES TERRES DE LLEIDA

8 CATEGORIES
45.000 € EN PREMIS

*Els reportatges han de ser emesos o publicats abans del 19 d'octubre

PREMI TURÍSTIC INTERNACIONAL
PREMIO TURÍSTICO INTERNACIONAL
PRIX TOURISTIQUE INTERNACIONAL
INTERNATIONAL TOURISM PRIZE

Consulta les bases:

www.aralleida.cat/pica